

УДК 346.5

Андрій МОЦА

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри географії та туризму
Закарпатський угорський інститут імені Ференца Ракоці ІІ,
м. Берегове, Україна
ORCID ID: 0000-0002-2603-6269

ЩОДО ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ МОЖЛИВОЇ ВІДМІНИ ГОСПОДАРСЬКОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Анотація. У Верховній Раді зареєстровано проект Закону «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період». Метою його прийняття, як вказують розробники законопроекту, окрім іншого, визначено необхідність усунення суперечностей між Господарським та Цивільним кодексами України, а також підвищення інвестиційної привабливості держави шляхом нового підходу до регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб.

Пояснювальна записка до законопроекту проголошує високі цілі, як от імплементація у законодавство України кращих практик корпоративного управління, зокрема, в частині визначення обов'язків посадових осіб, ефективних ринкових механізмів контролю за володінням та управлінням об'єктами права державної та комунальної власності з боку новоутворених товариств і установ.

Однак, не дивлячись на те, що окремі запропоновані законотворцями норми можуть суттєво вдосконалити законодавче регулювання підприємництва в Україні, доволі суперечливим, на наш погляд, є розділ «Прикінцеві та перехідні положення». Вищевказаним законопроектом вносяться зміни до Цивільного кодексу України і, що найголовніше, пропонується визнати таким, що втратив чинність, Господарський кодекс України.

У статті проаналізовані напрацювання провідних українських вчених та юристів-практиків з питань можливого скасування Господарського кодексу, досліджено ризики від такого кроку законодавця у період воєнного стану та після його завершення, дані відповідні висновки та рекомендації щодо вдосконалення ГК шляхом внесення до нього конкретних поправок. Зокрема, пропонується переглянути Господарський кодекс України, виключивши всі норми, які дублюються в ГК України та інших законах, бланкетні та застарілі норми. Необхідно чітко визначити правовідносини, на які поширюються норми Господарського кодексу України, а не Цивільного кодексу України, та розробити правила поведінки, які регулюються нормами Господарського кодексу, характерні для підприємств.

Ключові слова: Господарський кодекс, скасування ГК, господарські правовідносини, економіка воєнного стану.

JEL Classification: K12

Absztrakt. Az Ukrán Legfelsőbb Tanács elfogadta az „Egyes típusú jogi személyek és társulásaik vállalkozási tevékenységének szabályozásának sajátosságairól az átmeneti időszakban” c. törvénytervezetet. Elfogadásának célja, amint azt a törvényjavaslat készítői megfogalmazták, többek

között az Ukrajna Gazdasági és Polgári Törvénykönyve közötti ellentmondások felszámolása, valamint az állam befektetési vonzerejének növelése a szabályozás egy új típusú megközelítésével az egyes jogi személyek vállalkozói tevékenységének vonatkozásában.

A törvénytervezethez fűzött magyarázó jegyzet nagyobb célokat hirdet, mint például a vállalatirányítás legjobb gyakorlatainak átültetése az ukrán jogszabályokba, különös tekintettel a tisztviselők feladatainak meghatározására, a tulajdonosi és irányítási ellenőrzés hatékony piaci mechanizmusaira, valamint az újonnan alakult cégek és intézmények állami és önkormányzati vagyonának jogállásának megállapítására.

Azomban annak ellenére, hogy a törvényhozók által javasolt egyes szabályok jelentősen javíthatják az ukrán vállalkozói tevékenység törvényi szabályozását, a „Záró és átmeneti rendelkezések” című rész, véleményem szerint meglehetősen ellentmondásos. A fent említett törvénytervezet módosítja Ukrajna Polgári Törvénykönyvét, és ami a legfontosabb, javasolja az ukrán kereskedelmi törvénykönyv érvénytelenségének elismerését.

A cikk elemzi vezető ukrán kutatók és jogászok elemzéseit a Kereskedelmi Törvénykönyv esetleges eltörlésével kapcsolatban, megvizsgálja egy ilyen törvényalkotói lépés kockázatait a hadiállapot alatt és annak befejezése után, releváns következtetéseket és ajánlásokat fogalmaz meg a kereskedelmi törvénykönyv javítására, mely által konkrét módosítások végrehajtására lenne mód. Különösen az Ukrajna Gazdasági Törvénykönyvének felülvizsgálatát javasolja, eltávolítva az Ukrajna Polgári Törvénykönyvében és más törvényekben szereplő összes olyan általános normát, mely napjaink körülményei között már elavultak. Egyértelműen meg kell határozni azokat a jogviszonyokat, amelyekre az Ukrajna Gazdasági Törvénykönyvének normái vonatkoznak, valamint nem vonatkoznak Ukrajna Polgári Törvénykönyvére. Végezetül ki kell dolgozni a Gazdasági Törvénykönyv normái által szabályozott, a vállalkozásokra jellemző magatartási szabályokat.

Kulcsszavak: Gazdasági Törvénykönyv, a Gazdasági Törvénykönyv eltörlése, gazdasági kapcsolatok, gazdaság a hadiállapotban.

Abstract. The Draft Law “On peculiarities of regulation of entrepreneurial activity of certain types of legal entities and their associations in the transition period” was registered in the Verkhovna Rada. The purpose of its adoption, as indicated by the drafters of the bill, among other things, is to eliminate contradictions between the Commercial and Civil Codes of Ukraine, as well as to increase the investment attractiveness of the state through a new approach to the regulation of entrepreneurial activity of certain types of legal entities.

The explanatory note to the draft law proclaims high goals, such as the implementation of the best practices of corporate governance in the legislation of Ukraine, in particular, in terms of defining the duties of officials, effective market mechanisms of control over the ownership and management of state and municipal property by newly formed companies and institutions.

However, despite the fact that some of the rules proposed by the lawmakers can significantly improve the legislative regulation of entrepreneurship in Ukraine, the section “Final and Transitional Provisions” is quite controversial, in our opinion. The abovementioned draft law amends the Civil Code of Ukraine and, most importantly, proposes to recognize the Commercial Code of Ukraine as invalid.

The article analyzes the developments of leading Ukrainian scientists and legal practitioners on the possible abolition of the Commercial Code, investigates the risks of such a step of the legislator during martial law and after its completion, gives relevant conclusions and recommendations for improving the Commercial Code by making specific amendments to it. In particular, it is proposed to revise the Commercial Code of Ukraine, removing all the norms that are duplicated in the Civil Code of Ukraine and other laws, blanket and outdated norms. It is necessary to define clearly the legal relations to which the norms of the Commercial Code of Ukraine, and not the Civil Code of Ukraine, apply, and to develop rules of conduct regulated by the norms of the Commercial Code that are specific to enterprises.

Keywords: Commercial Code, abolition of the Commercial Code, economic relations, martial law economy.

Постановка проблеми. У Верховній Раді зареєстровано проект Закону «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» (№ 6013 від 09.09.2021 року).

Метою його прийняття, як вказують розробники законопроекту, окрім іншого, визначено необхідність усунення суперечностей між Господарським та Цивільним кодексами України, а також підвищення інвестиційної привабливості держави шляхом нового підходу до регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб.

Пояснювальна записка до законопроекту проголошує високі цілі, як от імплементація у законодавство України кращих практик корпоративного управління, зокрема, в частині визначення обов'язків посадових осіб, ефективних ринкових механізмів контролю за володінням та управлінням об'єктами права державної та комунальної власності з боку новоутворених товариств і установ. [1]

Однак, не дивлячись на те, що окремі запропоновані законотворцями норми можуть суттєво вдосконалити законодавче регулювання підприємництва в Україні, доволі суперечливим, на наш погляд, є розділ «Прикінцеві та перехідні положення». Вищевказаним законопроектом вносяться зміни до Цивільного кодексу України і, що найголовніше, пропонується визнати таким, що втратив чинність, Господарський кодекс України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх років проблематику можливого скасування Господарського кодексу України (далі – ГК, ГК України) опрацьовували як провідні науковці, що є визнаними фахівцями в галузях цивільного й господарського права, так і юристи-практики. Зокрема, внесок у дане дослідження зробили: В.Резнікова, В.Щербина, Г.Осетинська, О.Подцерковний, В.Устименко, Т.Степанова, О.Беляневич, Р.Джабраїлов та інші.

Науковці розглядають основні передумови, що спонукають законотворця визнати ГК таким, що втратив чинність. Вони пов'язані, насамперед, із суперечностями між Господарським [6] та Цивільним [7] кодексами і бланкетністю багатьох норм ГК.

Зважаючи на початок законодавчої ініціативи щодо вдосконалення господарського законодавства України, виникаючі при цьому неоднозначності, враховуючи результати та напрацювання провідних дослідників і практиків, важливим є здійснення подальших досліджень переваг та недоліків від можливого скасування ГК України з метою виявлення їх впливу на економічні процеси в державі. Значення даних питань в сучасних умовах господарювання обумовили актуальність та напрями дослідження.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження позитивних та негативних факторів впливу на економіку держави та її нормативно-правове регулювання від можливого скасування Господарського кодексу України.

Виклад основного матеріалу дослідження. 31 жовтня 2022 року Комітет з питань економічного розвитку Верховної Ради рекомендував до розгляду у

першому читанні законопроект «Про особливості регулювання підприємницької діяльності окремих видів юридичних осіб та їх об'єднань у перехідний період» (№ 6013 від 09.09.2021 р.)

У разі його прийняття запроваджується семирічний перехідний період для поступового припинення «підприємств» та їхнього перетворення у господарські товариства, вносяться зміни до низки спеціальних законів з метою приведення їх у відповідність до Цивільного кодексу України. Закон замінить поняття «право господарського відання» та «право оперативного управління» на більш зрозумілі приватноправові поняття «користування (оренда)» та «управління чужим майном».

Погоджуємося з позицією О.Подцерковного [2], що відмова від права господарського відання та оперативного управління, тобто від речових прав, на яких побудована діяльність державних органів, організацій, підприємств та установ, фактично рівнозначна відмові від особливостей правового режиму державного майна й переведення державних організацій на регулювання нормами приватного права. Це відкриває можливості для полегшення процесу приватизації об'єктів державної власності, законність та прозорість якого важко буде гарантувати в умовах загальної нестабільності періоду воєнного стану.

У результаті скасування ГК державні та комунальні установи й організації перестають бути носіями обмежених речових прав на майно статутного типу. Саме право господарського відання та оперативного управління дозволяє в законі передбачати обмеження на використання майна, закріпленого за юридичною особою державної чи комунальної власності. Такий наслідок виникає завдяки тому, що Цивільний кодекс, який ставатиме єдиним регулятором цих відносин, передбачає лише право приватної власності за всіма юридичними особами, в тому числі публічного права, а законопроект № 6013 закладає перехідний період 7 років – лише для підприємств. [2]

Іншими словами, у разі прийняття законопроекту та скасування Господарського кодексу, всі державні та комунальні установи й організації стануть власниками або орендарями чи довірчими управителями закріпленого за ними майна, що несе певні ризики, зокрема [2]:

- перетворення казенних державних підприємств на підприємницькі суб'єкти, хоча за призначенням та нинішнім ГК вони є некомерційними, адже працюють не на прибуток, а для оборони держави, її соціальної сфери, комунікацій тощо;
- усунення заборони на товарообмінні операції без дозволу уповноваженого органу (бартеризація, за якою можна приховати будь-які незаконні операції);
- втрата чинності понять «примірного» та «типового» договору, що відкриває шлях до повної свободи договорів у державному секторі економіки, скасування фіксованої законом відповідальності у договорах за участі підприємств та установ державної форми власності;
- відмова від соціально-комунальних зобов'язань, які можуть приймати на себе бізнес-структури;
- скасування процедури та судового примусу до укладання господарських договорів монополістами, позаяк Цивільний кодекс (ЦК)

декларує необмежену свободу договору та не обмежує строк нарахування штрафів як гарантії від зловживань;

- утворення законодавчої прогалини у системі форм державного втручання в економіку, що відкриває шлях до хаотичних неконтрольованих оборудок в економічній сфері тощо.

Однозначно погоджуємося, що скасування ГК зруйнує судову практику щодо застосування Господарського та Цивільного кодексів у сфері договірних прав, напрацьовану десятиліттями. Це неодмінно призведе до спорів із приводу понять «суб'єкт господарювання», «господарські відносини», «сфера господарювання», які залишаються в сотнях законів, але позбавляються деталізації та єдиного розуміння. Практичні наслідки зловживань, що виникнуть у цьому випадку, та правової нестабільності не складно спрогнозувати. [2]

Зважаючи на задекларований Україною шлях європейської інтеграції, набуття статусу країни-кандидата на вступ до ЄС, визнання нечинним ГК може поставити під сумнів бажання нашої держави гармонізувати вітчизняне законодавство відповідно до вимог Європейського Союзу. Зокрема, окремі комерційні (підприємницькі) кодекси притаманні саме європейській правовій традиції, до якої ми прагнемо. Так, подібні кодекси діють в Австрії, Болгарії, Німеччині, Словаччині, Іспанії, Нідерландах, Португалії, Естонії, Латвії, а також США, Південній Кореї, Японії тощо. У 2000 р. перевидано новий комерційний кодекс Франції на заміну кодексу Наполеону. У 2012 р. прийнято новий Комерційний кодекс Туреччини, у 2013 – Господарський кодекс Бельгії (*Code de droit économique*), у 2015 – підприємницький кодекс Республіки Казахстан. [2]

Повномасштабна російська агресія торкнулася кожного українця. Тому на новий рівень виходить необхідність належного нормативно-правового регулювання здійснення господарської діяльності та впорядкування змісту господарських відносин саме під час періоду дії воєнного стану, а особливо після закінчення війни.

Прихильники скасування ГК аргументують доцільність такого кроку через наявність у ГК норм, які дублюють інші нормативні акти або за своїм змістом суперечать їм. Наприклад, визначення недійсності зобов'язання в ГК поряд з поняттям «недійсність правочину» в Цивільному кодексі України. Таких недоліків багато, однак, на нашу думку, їх доцільніше виправити шляхом внесення змін до існуючих кодексів, але не скасуванням ГК. При цьому, якщо відносини, регламентовані дубльованими нормами, мають суто господарський характер, то їх необхідно залишити в ГК, прибравши їх саме з інших нормативних актів та імплементувавши до них посилення на Господарський кодекс, як на основний закон у сфері господарювання. [3]

В ГК України містяться занадто обтяжливі процедури, які не відповідають реаліям комерційних відносин, зокрема, це норми, спрямовані на врегулювання бізнесу та зовнішньоекономічної діяльності. Несправедливим буде пов'язувати цю проблему виключно з існуванням ГК, так як впорядкування в даному разі потребує вся регуляторна національна політика. Приведення ГК у відповідність до економічних реалій сьогодення має здійснюватися в комплексі з іншими законодавчими актами. Як приклад, змінюючи перелік видів господарської діяльності, які підлягають ліцензуванню, законодавець залишив

невпорядкованим підзаконне регулювання цих питань, а змінивши порядок реєстрації юридичних осіб, «забув» скасувати необхідність подачі свідоцтва про реєстрацію для здійснення різних юридичних процедур. [3]

У разі неприйняття рішення щодо скасування ГК України, слід привести його термінологію у відповідність до сучасних світових тенденцій. Зокрема, термін «франчайзинг», а в Україні – це «комерційна концесія», у світі ведеться «міжнародна торгівля», тоді як в Україні – «зовнішньоекономічна діяльність». Приведення термінів ГК у відповідність до сучасних міжнародних тенденцій неодмінно позитивно вплине на залучення іноземних інвестицій до українського бізнесу, однак, не вирішить остаточно існуючих проблем, адже змін потребують не лише поняття та терміни ГК, але й сама суть державного регулювання господарських відносин.

До безумовних позитивів слід віднести той факт, що ряд важливих правовідносин, які не регламентуються ні Цивільним кодексом України, ні іншими законодавчими актами, регулюються виключно діючим ГК. До таких слід віднести: регулювання режимів похідних від права власності, господарювання підприємств різних форм власності, застосування адміністративно-господарських санкцій тощо.

Виключно в ГК встановлення високих або дискримінаційних тарифів визнається зловживанням монопольним становищем на ринку (ст.29), чинний кодекс встановлює особливості укладення господарських договорів (глава 20), визначає поняття фіктивної діяльності суб'єкта господарювання (ст. 55-1), регламентація інституту концесійної діяльності здійснюється лише ГК (глава 40), аналогічна ситуація спостерігається з регулюванням інституту комерційного посередництва (глава 31). [3]

Треба визнати, що беззаперечним доводом на користь діючого кодексу є регулювання ГК тих відносин, які мають певний публічно-правовий елемент і апріорі не можуть бути імплементовані до цивільного законодавства. Звичайно, це порядок участі держави й місцевого самоврядування у сфері господарювання, захист від монополізму, підтримка промисловості тощо. [3]

Діючий ГК України містить десятки бланкетних норм, які не здійснюють жодного правового регулювання, а відсилають до ЦК України чи інших законів. Скасування спеціальних норм, які містить ГК України, зокрема, в частині термінології, організаційно-правових форм суб'єктів господарювання та об'єднання підприємств, регулювання окремих видів договірних відносин, спеціальної позовної давності, оперативного-господарських та штрафних санкцій, може зумовити виникнення численних законодавчих прогалів в окремих питаннях. [3]

Зокрема, лише Господарський кодекс містить визначення ряду понять, зокрема: господарська діяльність, господарські відносини, корпоративні відносини, суб'єкт господарювання тощо, які стали основою інших актів. Окрім цього, ГК України визначає основні ознаки підприємницької діяльності, розкриває сутність поняття «господарський договір», «господарсько-договірні зобов'язання». [3]

Імовірно скасування ГК України призведе до зникнення законодавчого визначення базових для господарського права понять, а також ознак

підприємницької діяльності, що, в свою чергу, вплине на інші галузі, де використовуються ці терміни. Без законодавчого врегулювання залишаться поняття і засади підприємництва, втратиться розмежування мікропідприємництва, малого, середнього та великого підприємництва для диференціації державної економічної політики. Поняття суб'єкта господарювання та господарської діяльності, господарських відносин залишаться не визначеними після скасування ГК, хоча на ці поняття орієнтуються закони «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності», «Про основні засади державного контролю (нагляду) у сфері господарської діяльності», «Про державну регуляторну політику у сфері господарської діяльності», Кримінальний, Земельний та Податковий кодекси. Ускладнить розмежування судової юрисдикції та призведе до нових спорів щодо підвідомчості судових справ господарським судам відсутність законодавчого визначення господарської діяльності та господарського договору. [3]

Крім того, на даний момент чинний ГК України містить цілий ряд таких організаційно-правових норм, які не визначені у ЦК України, наприклад: комунальне, державне, казенне та приватне підприємство, кредитна спілка, підприємство колективної власності, а також організаційно-правові форми об'єднань підприємств (асоціація, корпорація, консорціум, концерн, холдингові компанії). Скасування ГК призведе до втрати їхнього правового статусу та спричинить неузгодженість ряду організаційно-правових форм в Україні.

Оскільки Цивільний кодекс не передбачає судовий примус укласти договір, скасування публічних обмежень на свободу господарського договору, передбачених чинним ГК, створить нашим вітчизняним монополістам додаткові можливості для ухилення від зобов'язань. Також визнання ГК таким, що втратив законну силу, призведе до відміни інституту оперативно-господарських санкцій, як ефективного засобу позасудового захисту договірних прав підприємців, що не передбачений ЦК України.

Окреслені вище приклади є лише частиною тих негативних наслідків, які виникнуть через можливе скасування Господарського кодексу. А тому цілковито погоджуємося з позицією Резнікової В.В., Щербини В.С. та інших про те, що ГК України потребує саме доопрацювання, але ніяким чином не скасування.

Рекодифікація Господарського кодексу України повинна мати на меті не збереження обсягу нормативного матеріалу кодексу, а його чітку термінологічну визначеність і конкретизацію, очищення від нормативного баласту, а тому і забезпечення функціонування більшості норм як норм прямої дії. Загальна частина кодексу може бути незначною за обсягом, але повинна виконувати завдання з визначення меж та змісту предмета правового регулювання, мати чітку термінологічну визначеність, використовуючи досвід як вітчизняної, так і європейської та світової нормотворчої практики. Водночас, всі теоретичні роздуми, дискусії та наступна нормотворча діяльність повинні мати своїм підсумком створення сучасної, адекватної до реалій життя і наповненої нормами прямої дії оновленої версії ГК України, яким може стати Економічний кодекс України. [3]

Проводячи «модернізацію» Господарського кодексу чи при підготовці Економічного кодексу, слід усунути ті законодавчі прогалини, які назбиралися

ще з 2000-их рр. у сфері нормативно-правового регулювання економічної діяльності. Зокрема, дотепер відсутнє належне законодавче регулювання у сфері ІТ-бізнесу, який за своїми змістом і формою давно вийшов за межі звичайної роботи товариства з обмеженою відповідальністю чи фізичної-особи підприємця. Слід також ліквідувати прогалини у сфері нормативно-правового регулювання обігу віртуальних активів, криптовалют тощо.

Сім років «перехідного періоду» у разі скасування ГК надають українському бізнесу можливість налаштуватись на нові правила поведінки, головне, щоб такі правила не просто були виписані, а виписані із врахуванням актуальних запитів ринку. Однак, такі зміни можуть викликати занепокоєння з боку інвесторів, які планують «заходити» в Україну із капіталом. Іноземці звикли працювати у стабільному правовому полі, якщо і йдуть на ризики, то із їх чітким розумінням. Перехідний період правозастосування, період активного законодавчого реформування господарських відносин не сприятиме притоку інвестицій, оскільки такий інвестор не зможе оцінити свої ризики в довгостроковій перспективі. [1]

Більше того, з огляду на сучасні реалії, перед прийняттям рішення щодо скасування Господарського кодексу України необхідно було здійснити аналіз його ефективності в правовій системі України. [4] В той же час, ні законодавцем, ні іншими суб'єктами законодавчої ініціативи не було встановлено його недієвості в системі нормативно-правового регулювання господарсько-економічних правовідносин, що могло б бути підставою для висновку про необхідність його скасування.

Будучи в стані війни, наша держава вже, фактично цілковито, втратила свою інвестиційну привабливість для закордонних партнерів і, можливе скасування Господарського кодексу аж ніяк не сприятиме покращенню економічного іміджу України, а, навпаки, несе в собі значні ризики для послаблення її обороноздатності, спричинить, на нашу думку, неконтрольовані процеси глобального перерозподілу власності, роздержавлення економіки.

А тому, з огляду на важливість Господарського кодексу України в системі вітчизняного права, доцільним було б систематично, з огляду на бізнесові реалії сьогодення, доопрацювати Господарський кодекс України, прибравши всі норми, які дублюються в ЦК України та інших Законах, бланкетні та застарілі норми, чітко визначивши правовідносини, на які поширюються саме норми ГК України, а не ЦК України, та розробити регульовані нормами ГК правила поведінки, які є специфічними саме для підприємств.

Список використаних джерел

1. Пісоцька О. Чому Господарський кодекс хочуть скасувати та що це змінить для бізнесу? URL: https://biz.ligazakon.net/analytics/206602_chomu-gospodarskiy-kodeks-khochut-skasuvati-ta-shcho-tse-zmnit-dlya-bznesu (дата звернення 13.12.2022)
2. Подцерковний О. Роздержавлення через декодифікацію? Законопроект №6013: спроба скасувати ГК чи щось більше? URL: <https://zib.com.ua/ua/153714.html> (дата звернення 13.12.2022)
3. Осетинська Г. Чи є доцільним скасування Господарського Кодексу України? URL: <https://unba.org.ua/publications/7706-chi-e-docil-nim-skasuvannya-gospodars-kogo-kodeksu-ukraini.html> (дата звернення 13.12.2022)

4. Барсук М. Ризики удосконалення регулювання господарських правовідносин шляхом скасування Господарського кодексу України. URL: <https://pravo.ua/ryzyky-udoskonalennia-rehuliuвання-hospodarskykh-pravovidnosyn-shliakhom-skasuvannia-hospodarskoho-kodeksu-ukrainy/> (дата звернення 13.12.2022)
5. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення 13.12.2022)
6. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення 13.12.2022)

References

1. Pisotska O. Chomu Hospodarskyi kodeks khochut skasuvaty ta shcho tse zmnit dlia biznesu? URL: https://biz.ligazakon.net/analitycs/206602_chomu-gospodarskiy-kodeks-khochut-skasuvati-ta-shcho-tse-zmnit-dlya-bznesu (data zvernennia 13.12.2022)
2. Podtserkovnyi O. Rozderzhavlennia cherez dekodyfikatsiiu? Zakonoproekt №6013: sproba skasuvaty HK chy shchos bilshe? URL:<https://zib.com.ua/ua/153714.html> (data zvernennia 13.12.2022)
3. Osetynska H. Chy ye dotsilnym skasuvannia Hospodarskoho Kodeksu Ukrainy? URL: <https://unba.org.ua/publications/7706-chi-e-docil-nim-skasuvannya-gospodars-kogo-kodeksu-ukraini.html> (data zvernennia 13.12.2022)
4. Barsuk M. Ryzyky udoskonalennia rehuliuвання hospodarskykh pravovidnosyn shliakhom skasuvannia Hospodarskoho kodeksu Ukrainy. URL: <https://pravo.ua/ryzyky-udoskonalennia-rehuliuвання-hospodarskykh-pravovidnosyn-shliakhom-skasuvannia-hospodarskoho-kodeksu-ukrainy/> (data zvernennia 13.12.2022)
5. Hospodarskyi kodeks Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (data zvernennia 13.12.2022)
6. Tsyvilnyi kodeks Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (data zvernennia 13.12.2022)